

Daniel Kovačič
Prisojna pot 22
1241 Kamnik

Ministrstvo za okolje in prostor
Ga. Katja Buda
Dunajska 48
1000 Ljubljana

ZADEVA: POBUDA ZA PRIPRAVO, OBRAVNAVO IN SPREJEM UREDBE O MEJNIH VREDNOSTIH INFRAZVOČNEGA VALOVANJA IN NIZKOFREKVENČNEGA HRUPA

Na sestanku v zvezi s sanacijo PS Cimos – Titan livarna d.o.o., Kamnik, , ki je bil 18.06.2001 v prostorih livarne, sem bil v prisotnosti uradnih oseb ARSO ga. Adrijana Viler Kovačič, Lilijana Kuhelj, Nataša Petrovič in g. Tone Zupančič, imenovan za skupnega predstavnika krajanov Kamnika. Številka zapisnika Agencije RS za okolje, Vojkova 1b, Ljubljana – 35415-8/99. Na omenjenem sestanku so še bili prisotni: direktor PS Cimos g. Ivan Batagelj, Zdenko Vihar, Vlado Cerar in Jože Prezelj, s strani proizvodnje Titan g. Bojan Polak, od ZZV-IVO MB Miha Žigelj in Benjamin Lukan ter stranska udeleženca občana Kamnika Branko Novak in Matevž Skamen.

Poleg navedenega opravljam funkcijo predsednika odbora za varovanje okolja v Občini Kamnik. Od ustanovitve Okoljevarstvenega foruma SD leta 2008, sem član predsedstva, z okoljevarstveno problematiko se na območju občine Kamnik ukvarjam že od leta 1997

Sanacija livarne Cimos-Titan v letih 2002 in 2003 je po mnenju ARSO glede na obstoječe predpise in podane zahteve uspela. Podjetje od takrat obratuje v štirih (letos samo treh) izmenah. Žal pa v livarni v pripravi peska nekateri stroji že od rekonstrukcije in sanacije povzročajo močan nizkofrekvenčni hrup (NFH). Kot je poznano, to valovanje, zlasti večjih jakosti, lahko ogroža človeka in okolje. **Ker nizkofrekvenčni hrup livarninih strojev po več letih še vedno ni odpravljen, ker inšpektorat za okolje in prostor nima zakonske podlage za nadzor in izdajo odločbe o odpravi NFH in ker je podobnih primerov obremenjevanja okolja v Sloveniji še precej, dajem pobudo za pripravo, obravnavo in sprejem uredbe o mejni vrednosti valovanja infrazvoka oz. nizkofrekvenčnega hrupa.**

Zaradi nemoči inšpektorja in seveda prizadetih krajanov urbanega naselja Podlimbarskega pot, Kamnik, sem se o sporni zadevi 10. 9. 2009 (po končanem sestanku Okoljevarstvenega foruma SD, ki je bil v prostorih bivše občine Bežigrad), pogovarjal z direktorjem direktorata MOP dr. Krajčičem. Strinjala sva se, da v imenu ogroženih prebivalcev Kamnika in drugih z NFH ogroženih državljanov Slovenije podam MOPu gornjo pobudo.

Kratka obrazložitev problematike NFH:

Zvok je mehansko valovanje. Običajno z besedo zvok označujemo le človeku slišni del tega valovanja s frekvencami v območju med 20 Hz in 20.000 Hz. Zvočno valovanje pod 20 nihaji na sekundo, ki je človeku praviloma neslišno, imenujemo infrazvok, prav tako neslišno valovanje nad 20.000 Hz pa ultrazvok. Kadar infrazvok in manj slišni zvok najnižjih frekvenc

nastopata kot človeku moteč in zdravju škodljiv element, je to nizkofrekvenčni hrup (NFH, angl. Low Frequency Noise).

Glavni vir NFH so naprave, ki delujejo na osnovi vrtenja motorjev, batnih strojev, vibratorjev, česar je največ v industriji, lahko pa so to tudi transportna sredstva, gospodinjski aparati ...

Čeprav je nizkofrekvenčni hrup za ljudi neslišno ali zelo slabo slišno zvočno valovanje, je pogosto energetska zelo močan in presega 80 pa tudi 100 decibelov, vse do meje bolečine.

To valovanje se širi

- (1) ali po zemlji, kjer tudi na daljših razdaljah le počasi izgublja svojo moč
- (2) in/ali po zraku v obliki udarnih valov, ki pa z razdaljo dokaj hitro izgublja svojo moč.

Že manj visoke amplitude tega valovanja povzročajo negativne učinke na človekovo telo. NFH, ki traja več ur ali celo več dni, lahko škodljivo vpliva na zdravje tudi že pri nižjih jakostih. Najpogostejše zdravstvene motnje so pritisk in bolečine v ušesih, vrtoglavica, nausea, neugodno počutje in celo depresivne motnje (literatura omenja tudi samomore), prej ali slej pa lahko valovanje privede do nepopravljivih okvar živčnega in/ali kardiovaskularnega sistema (čeprav učinkov motenj ne zaznavamo in ne občutimo vsi ljudje enako in ne vsi enako hitro). Dovolj močan NFH, več kot 70 dB(C), pogosto povzroča tudi zelo slišne resonančne vibracije stavbnega pohištva, kar še dodatno moti in vznemirja prebivalce v izpostavljenih stavbah.

Posebnost NFH, za razliko od običajnega slišnega zvoka višjih frekvenc, je njegova povečana jakost v določenih delih zaprtih prostorov. Učinki nizkofrekvenčnega zvočnega valovanja z valovno dolžino več metrov se namreč zaradi odbojev in konstruktivne interference v posameznih delih stavb (pa tudi v bližini zunanji sten) lahko seštevajo. Odpiranje oken moč valovanja še poveča!

Ker je nizkofrekvenčni hrup za ljudi praviloma neslišen ali le slabo slišen (kot oslABLjeno brnenje ali kot oddaljen tek dizlovega motorja), se ga vedno obravnava kot ločeno kategorijo obremenjevanja okolja in zanj veljajo posebni mednarodni standardi (DIN 45680 in ISO 7196), ki uvajajo tudi posebne načine merjenja tega obremenjevanja z uporabo filtra dB(G). Merjenje s filtri dB(A), ki se uporablja za slišni del zvoka, v področju NFH ni uporabno, merjenje z linearnim filtrom dB(C) pa daje dobre orientacijske rezultate (če je pri merjenju razlika med dB(C) in dB(A) 20 dB ali več, je to praviloma dokaz prisotnosti NFH).

Po svetu se mnogi znanstveniki ukvarjajo z obremenjevanjem okolja z nizkofrekvenčnim hrupom in s škodljivimi posledicami tega valovanja za človekovo zdravje. Leta 2010 bo že 14. mednarodna konferenca Low Frequency Noise and Vibration, tokrat v Aalborgu na Danskem. Sodelujejo znanstveniki od Avstralije in Japonske pa do zelo odmevnih Poljakov. Za slovensko udeležbo in dejavnost ni podatkov

Vlade večine držav v EU so že uveljavile razne ukrepe za zmanjševanje nizkofrekvenčnega hrupa. Prednjačijo Velika Britanija (ministrstvo DEFRA), Švedska, Danska, Nemčija, Nizozemska in Poljska. Slovenije (še) ni med temi državami.

Problema NFH v Sloveniji ne zajema noben okoljevarstveni predpis. Slovenija je tako ena redkih držav v EU, ki to, za človekovo zdravje zelo nevarno valovanje, enostavno prezre. Po

poznanih podatkih za to področje tudi delovno varstvenih predpisov ni, čeprav so zaposleni pogosto izpostavljeni temu valovanju vsak delovnik več kot 7 ur.

Toleriranje obremenjevanja okolja z NFH, ki ljudem povzroča tegobe in obolenja, je huda kršitev ustavnih pravic državljanov! Zakaj ščitimo onesnaževanje okolja, njihovim žrtvam povzročamo tegobe in obolenja, pri tem pa preziramo ustavne pravice državljanov, mi ni razumljivo. Osebno sem problematiko NFH predstavil strokovnjakom MOP, sektor IPPC, že leta 2005. Tudi z realnimi možnostmi odpravljanja NFH, kar običajno ni povezano s prevelikimi stroški (dobri temelji za naprave, izboljšano vzmetenje naprav).

Zakaj ministrstvo toliko kasni in okleva s sprejemom manjkajočih predpisov glede zaščite pred prekomernim obremenjevanjem okolja z NFH, bo po informacijah, s katerimi razpolagam, meseca decembra leta 2009, na seji Državnega zbora ministra g. K. Erjavca vprašala poslanka mag. Julijana Bizjak Mlakar.

Za pripravo, obravnavo in sprejem teh predpisov se vam vnaprej prisrčno zahvaljujem.

Pričakujem odgovor.

Kamnik, 7.12.2009

Daniel Kovačič l.r.